

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Colomer, núm. 24.
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell . . . . . 2 rals al mes.
Fora . . . . . 8 » trimestre.
Un número sol. . . . . 1 »
Anuncis á preus convencionals.

UNA CARTA A «LA VANGUARDIA»

SOBRE L' ESTRENO DE «JUDIT DE WELP» Á MADRID

Pera 'ls que encare duptin, no hi ha qui puga duptarne dels móvils qu' han guiat á la premsa madrilenya, al judicar la inspirada producció del eminent poeta trágich D. Angel Guimerá, «Judit de Welp», traduhim á continuació una carta de Madrid, dirigida al il·lustrat periódich barceloní «La Vanguardia», en la cual se dona compte en dit imparcial periódich de la forma poch «hidalga» com preparen los periódichs de Madrid l' ánim del públich pera la nit de extreno de la esmentada tragedia.

Diu aixís:

L' estreno d' aquesta notable producció dramática de don Angel Guimerá en lo teatro Espanyol, ha sigut un fracás. Tractantse d' un autor tan aplaudit á Barcelona y que ho fou també molt al donarse á coneixer á Madrid ab lo *Mar y Cel*, lo cas ha produhit aquí sensació, si be pera poch ha sigut inesperat. Lo fracás estava previst, per haver-se mes ó ménos explicitament anunciat en casi tota la premsa madrilenya avans, no ja de representarse, sino d' ensajarse l' obra. En quant un dels periódichs mes llegits publicá un telégrama dihent que 'l senyor Guimerá, en lo Congrés regionalista de Manresa, havia dit que Madrid es lo ventrell d' Espanya, s' oferí aquí un curiós y may

vist espectacle. No s' aixecà una veu sisquera en defensa de la centralisació per lo senyor Guimerà combatuda en aquell discurs; ningú 's lliurà á la fácil tasca de probarnos que Madrid es una població tan activa y productora com Barcelona, Bilbao, Valencia, Zaragoza y altrás; la premsa acullí la frasse del orador catalá per ahont ménos debía ferho, per lo costat que personalment podia perjudicarlo, y aparegué en tots los periódichs y 's sentí en tots los círculs literaris la paraula *ingratitude* aplicada á Guimerà, al qui havent obtingut un triomf literari en Madrid ab son *Mar y Cel* s' havia atrevit á pronunciar paraulas que no son d' elogi pera la capital d' Espanya.

No 's concebeix procedir més absurdo. ¿Quína relació existeix entre las ideas que en politica defensa 'l senyor Guimerà, y sos triomfs literaris? Quan l' éxit de *Mar y Cel* á Madrid ¿hi hagué qui li indiqués sisquera que se 'l aplaudia á condició de que sacrificqués al aplauso sas honradas conviccions políticas? ¿Hi ha qui coneixent á Guimerà pugui ofendrel sospitant que hauria acceptat aquell aplauso baix aquesta condició? Ademés que, ni acceptant aqueixa relació absurda, hi hauria motiu pera lo que ha succehit. Del discurs de Manresa sols se coneix aqua la frase esmentada, y es obvi que pera formar exacte concepte del alcans d' aqueixa frasse deuria llegirse tota la relació. Ningú qu' entenga una mica en lo convencionalisme del llenguatge polítich ignora que, tractantse 'l tema de la descentralizació política ó sols de la administrativa, que se parla de Madrid, se sobreenten lo Madrid oficial, lo conjunt d' interessos que vibuen y medran al amparo de las lleys, y absorveixen las iniciativas del resto d' Espanya y tot sovint fan infructuosos los esforços en be del interés general. En aquest sentit parlá de Madrid lo senyor Guimerà, y es una puerilitat impropia de gent ilustrada suposar altra cosa. Y en tot cas, parlés ó no 'l senyor Guimerà en lo sentit indicat, sería injust y gens hidalgo venjar-se en lo literat de lo que erróneament pugui haver dit lo polítich.

Y que estén en presencia d' aqueixa injusticia y d' aqueixa falta d' hidalguía, es evident. Los periódichs més llegits que aquí 's publican, ab molt pocas excepcions, al reproduhir lo telégrama relatiu al discurs de Manresa, directa ó indirectament, indicaren que 'l nou drama del senyor Guimerà no sería aquí ben rebut, y un n' hi hagué, dels que mes circulan, que digué clarament que 'l senyor Guimerà, després

de lo que acabava de dir á Manresa no s' atreviria venir á Madrid á presenciar l' estreno de sa nova tragedia, porque d' atrevirse, se 'l *re-ventaria*. Y, si encara hi ha qui creu que lo ocorregut no deu atribuirse més á la venjansa contra 'l regionalista que á la censura al literat, que 's llegeixin los periódichs de Madrid que donaren compte del estreno; casi tots s' afanyan en fer constar que sa antipatia envers lo regionalista no entra en lo més mínim en las censuras que 'ls mereix lo drama. Aixó després d' haver tirat en cara del senyor Guimerá sa ingratitut, es un recurs ben pobre ab que 's tracta de dissimular la ensopegada.

Ab tal preparació de part de la premsa, l' éxit del estreno de la *Judit* en lo Espanyol estava previst. Ja vans d' alsarse 'l teló, se deya per los passadissos del teatro que la obra era detestable; clarament se veyia la conjuració que contra ella, ó millor, contra 'l senyor Guimerá, existia. Se parlá per alguns de la possibilitat d' un escandol entre 'ls espectadors, puig 's temia que 'ls catalans que assistían á la funció no consentirían, sens enérgica protesta, que 's tractés durament á un dels seus, sols per revelar caràcter enter que no 's doblega ni davant l' elogi, ni davant la amenassa. Confirmá aquest temor la presencia de la policia en aquell lloch, y encara 's digné que aquesta tingué d' advertir á alguns individus de la responsabilitat en que incorrían sí, ab ruidosas manifestacions de desagrado, donavan ocasió á que 's torbés l' ordre en lo teatre.

Comensá la funció: desde las primeras escenas hi hagué en alguns palcos y en part de las butacas qui tossia contínuament y *siseos* que no permetían sentir be als actors. Aquets se desconcertaren y, ab pocas excepcions, representaren mal son paper. Succehí que pera 'ls que no coneixían lo drama, fou impossible entendre be l' assumpto del mateix, y aixís passaren inadvertidas casi todas las bellas de la tragedia. Durant los entreactes s' aumentaren los detractors, alentats per los que, encara inspirats en lo major desitj, deyan que no *entendían* l' argument, quan, en realitat, lo que debían dir es que no 'l *sentían*.

Aixó, no obstant, los conjurats no podían inpedir que en presencia de las escenas més culminants del drama ressonessin nutrits aplausos y n' hi hagués de majors encara al terminar los tres actes, y si al final no 's cridá al autor al palco escénich, fou porque estava en la conciencia

de tots que aquella crida hauria sigut la senyal pera comensar l'escandol projectat. Per altra part, los que públicament havían dit anar disposats á xiular, no s'atreviren á ferho; s'imposá, donchs, á uns y altres la prudencia.

En resúm; la causa del fracás está, no en las condiciones del drama; aquestas no pogueren ser apreciadas per la gran majoría dels espectadors, está en la ruhi venjansa que contra 'l senyor Guimerá ha volgut exercirse, per ser aquest regionalista. Es lo menos que pot dirse en vista de lo que ha passat, al recordar la conducta d'una part de la premsa periódica, avans y després de la representació del drama. Pera convencers de que la obra del senyor Guimerá no mereix la acullida que ha tingut per alguns periódichs, n'hi ha prou ab dir que la alabansens reserva escriptorstan notables com Echegaray, Menendez Pelayo, Tamayo y Baus, la Pardo Bazán, Pereda, Sanchez Perez, Bofill y altres que la han llegit. S'ha d'advertir además que en quatre representacions que de la *Judit* s'han donat després del estreno, ha sigut escoltada ab molt agrado, molt aplaudida y cridat á la escena son autor.

Lo que, abrogantse la representació de Madrid, han fet en aquesta ocasió alguns periódichs, además d'injusticia notoria es una gran inconveniencia: No es aixís com se combaten las prevencions existents entre Barcelona y la capital d'Espanya. Es notori que Barcelona s'ha distingit sempre en son afany de festejar als literaris madrileys d'algun renom que la visitan. En ells solzament ha vist al home de mérit y ha olvidat sempre las ideas que en política y en economía pot aqueix professar, contraria als interessos de Catalunya. Parlá contra l'*egoisme* dels catalans lo senyor Echegaray en lo meeting lliure-cambista que hi hagué en lo Teatro Real de Madrid en 1882; aná poch després á Barcelona á estrenar un de sos dramas, y se li feu una ovació. Publicá 'l senyor Nuñez de Arce un folleto contra 'l Regionalisme, en lo qual ni tan sols parla be de la literatura catalana; los senyors Moret, Figuerola, Gabriel Rodriguez, Pedregal, en los meetings de la Alhambra y del Círcul de la Unió mercantil, han atacat fortament los interessos de Catalunya, y tots aqueixos personatjes han anat després á Barcelona, y no solzament se feu justicia á sos mérits, sino que se 'ls festejá ab noble hidalguía.

A més, ¿qué ha dit lo senyor Guimerá en son discurs de Manresa

que, parlant de la descentralisació, no s' hagi dit cent vegades á las Corts y fora d' ellas pels prohoms dels partits lliberals? ¿Quántas frases més agres, que la dita pel senyor Guimerá en son discurs de Manresa, podríam treure de las oracions parlamentarias que corren en mans de tothom?

F. G. M.

Madrid, 28 Abril 1892.

DISCURS DE GRACIAS

LLEGIT PER LO VIS-PRESIDENT DE LA LLIGA DE CATALUNYA DON ANTONI
SUNYOL EN LA SESSIÓ INAUGURAL DEL PRESENT ANY

Senyors:

En aquellas quietas melangivas horas en que, fadigada l' ànima ab los combats y desenganys de la existencia, troba esbarjo y suau dolsesa en evocar recorts passats y futuras enciseras esperansas, pláu-li á mon esperit volar arrant de la ona enjogassada y blava que gronxá mon bressol, y vora la qual lliscáren, plácits y ditxosos, los jorns de ma infantesa. Y mentres, embadalit per una fantasiosa ilusió, m' apar ab ulls distrets contemplar las onadas que mansas se desfan damunt l' arena, s' enlayra per l' espay mon pensament, travessa 'l mar llati d' una volada, y sobre Abyla y Calp son vol detura.

Remembra allí los fets del antigor y 'l sigle quinze, ab sos dubtes, problemas y congoixas, lo fascina y l' atrau; viva memoria dels homes d' aquell temps se li presenta. Li sembla véurels girats cap á Ponent, assedegats per l' ansia de resoldre 'l misteri impenetrable del pregón Occéa, mirant vers l' horitzó insondat y negre, seguint adelarats las aus que 's perden allá en lo lluny del lluny, y ab neguit febrosech així exclamar-se: ¿Qué guarda 'l mar inmens en sos abismes? ¿Qué hi há més cap enllá de las llunyanas inabordables fitas del obscur horitzó? ¿Es que 'l mar no te fi, ó hi ha una terra, ó be la cristallina estelada regió ab lo mar s' ajunta?.....

Insolubles cuestiones que preocupavan als sabis y mariners d' aquellas épocas, y matenían perenne curiositat y fondo desitj de penetrar lo secret del gran mar, y arribar á la encantada terra ab que tothom somniava; puig, qui sap si per visió profética dels poetas, ó per reminiscencias d' antiquíssima tradició, ó tal volta per exaltada invenció d' aventurer navegant, lo cert es que en lo cor dels pobles que vivian en las costas del Atlántich, com dut entre 'ls celatjes del suau lleveig, ó portat per las ratxas del dabal furiós, hi flotava un pressentiment, una intuición d' ig-

nota terra, gentil y bella, reposant endormiscada y magestuosa al altra banda del procelós Océa. Y desde la fabulosa Atlántida sepultada per las ayguas, desde la remota Thule dels antichs, fins á la intangible Illa de Sant Brandán y demás portentosas llegendas de la Edat Mitjana, son innumerables las suposicions y las historias que 's feren é inventaren per la feconda imaginació popular, enamorada y pródiga sempre de poéticas faulas y de maravillosas narracions.

Vingué en Colon, senyors, y sa fé y sa constancia descorregueren l' obscur vel que cubria l' horissó: del inmens mar lo pahorós enigma fou desxifrat, y l' Antich Mon, extátich y corprés, vejé brollar del Océa, com altra Venus, un mon desconegut, la verge América. De Pol á Pol estesa com monstre colossal de gegantina espinada, plenas sas entranyas de tresors, ab rius que semblan mars y exhuberant de vida, fou América la imponderable y may esperada recompensa d' una fé y una constancia sense límits.

La historia de son descobriment es cuadro magnífich de sobirana grandesa, exemple sublim que conforta y captiva mon cor, ensemps que desperta en mon esperit consoladoras reflexions y fervorosas esperansas!...

Y no es, senyors, per més que vos sembli estrany la sublimitat incomparable d' aqueix cuadro lo que de preferencia atrau mon pensament; no tampoch sa bellesa portentosa; sino la simpática relació y analogía que per misteriosa enexplicable conexió hi trobo ab l' estat de Catalunya.

Jo veig en las llargas pelegrinacions del immortal genovés un trasllat fidel de nostre fadigós penosíssim romiatje. Al veure 'l trucar á las portas de la sábia Cort portuguesa, y recorrer als magnats orgullosos de la escéptica República, sa patria, seguir ab paciència de sant las montanyas y carmens andalusos que presenciaren son *via crucis* darrera 'ls Reys Católichs, penso, encara que no vulgui, en l' inneterminable y aspre camí de la amargura que estém recorrent nosaltres, los que voldriam descobrir pel poble catalá una nova terra; los que, segurs de que existeix, nos afanyém per ensenyarli aqueixa patria que li ocultan nostres dominadors, la primitiva y verdadera patria dels catalans que 'ls governs de Madrid han encuarterat per més fàcilment amagarla, equilibrintla dintre 'ls esquivits motillos d' una unificació absurda y tiránica.

També nosaltres, senyors, coneixedors d' ahont naix aquesta misteriosa veu que sent lo poble y sovint lo fa estremir; aquesta indefinible intuició y pressentiment que palpita en sos cuentos y rondallas; aqueixa font inagotable d' anyoransa y de planys que inspira á sos trovayres y poetes; aquesta innominada aspiració que fa bategar lo cor dels bons patrieis, aném portant pel mon la bona nova. També nosaltres hem trucat á las portas d' una Cort, y aqueixa Cort, qui sab si per voler de Deu que á voltas cega als que projecta perdre, no 'ns ha volgut ohir. També nos-

altres hem intentat convèncer als sabis y als potentats de la època, y com en Colon hem sigut tractats de boigs, escarnits y bescantats. Com ell també hem hagut d' esperar anys y anys avans de poguer organisar una modesta expedició, després d' aplanar ab indomable forsa de voluntat un munt de brossa y pedregada que á posta han anat apilotant en nostre camí los ignorants y 'ls egoistas.

Com ell trobém també una llarga travessia, y com ell hem de lluytar ab lo cansanci dels impacients, que desesperant d' arribar á bon port, voldrian tornar enrera. Pro com ell també, y deixéumho dir ben alt, estém fermament decidits á no virar de bordo, y ab tot cor exclamém: ¡Avant y fora!....

Feble es nostre vaixell, llarga la ruta, y 'l temps mutable y revoltós fadiga y abat als mariners. Calma seca tenim moltes vegadas, calma de desengany y desfalliment; llanguidas y caygudas, brandan penjotejant las blancas velas, y la nau resta sense serva sobre 'l mar adormit. A voltas la favoreix passatjera ventolina, mes llavors entorpeixen sa marxa enllotadas corrents d' envejas y ambicions.

Brama altrás vegadas la tempestat: lo vent del centralisme rebat contra 'ls costats feixugas onas, de verinosa escuma coronadas; lo barco s' estremeix, cruixen las orlas al rebre 'ls cops de mar, los pals tremolan!.. Pero 'l bastiment continúa avansant, ab molta pena, es cert, mes sens pararse, y al remot horisó s' acosta sempre. Som ja lluny del port d' ahont vam sortir y 'l camí que havém fet deu animarnos, puig nos demostra que si no aném tant depressa com voldria nostre patriótic neguit, tampoch restém parats ni reculém.

Los periódichs y societats catalanistas que cada dia apareixen, lo misatge á la reina, los meetings del Códich civil, y ara la Assamblea de Manresa, son brillants singladuras de nostra penosa travessia. Y aqueixas sessions que cada any venim celebrant, y 'ls calurosos aplausos ab que acullim las patrióticas paraulas de nostres portant-veus, com los que acabém de dedicar al elocuent discurs de nostre respectat y eximi President, son la proba certa de que nostre viril entusiasme no decáu, penyora viva y permanent de la constancia y fé ab que 'ns proposém continuar nostre camí; protesta eterna contra la imposició y la tirania.

Per aqueixa constancia, que está á proba de destorbs y desengany; per aquest amor patri, may desmentit en vosaltres, amor intens y verda der que pugna infadigable, despreciant las burlas dels uns, los insults y vituperis dels altres; per aqueixa inquebrantable fé ab que veniu coadjuvant á la obra santa del catalanisme; permetéume, companys del cor, que jo, lo més infim mariner d' aquesta escullida tripulac'ó, os dongui las més expressivas y sinceras gracias. Y ensemps que gracias á vosaltres los que aquí os heu reunit, jo 'm faig un grat deber en enviar, com á débil ex-

pressió dels nostres sentiments, una calurosa y fraternal salutació á tots aquells paladins de la nostra causa, cors generosos y aymadors de la pàtria que desde 'ls Pirineus á vora l' Ebre, y en las fragosas penyas vascongadas y en las rías de Galicia, al uníssó palpitan del cor nostre. Ells y nosaltres nos solém aplegar en festes com aquesta, que son, senyors, los humils sacrificis que venim á dipositar al peu del altar de la pàtria, per tant temps desert.

En ellas se referma y cobra novas forsas la nostra constancia; en ellas se manté encés y viu lo foch sagrat, y com puja al cel lo blanch fum del incens que en pura ofrena crema 'l creyent davant de l' ara santa, estiguém segurs que hi pujará lo ressó de nostre entussiasme y lo perfum de nostra fé!

¡A tots aquells, donchs, que combaten per la autonomia de las petitas pàtrias absorvidas y ofegadas avuy per l' asquerós polp d' una unitat mentida, jo trasmeto desde aquí una abrassada de germanor! Ells y nosaltres som mariners d' un mateix estol y naveguém de conserva en lo procelós mar del centralisme. Units tots, y fent cas omis de las objeccions dels escéptichs, de las burlas dels pretinguts sabis, y dels impropis dels vividors de la política, hem de mostrar al poble que frisós sospira, pero que encara dubta, la terra de promisió tant desitjada, lo nou mon de la verdadera y ben entesa llibertat!

HE DIT

INTERESSOS MERCANTILS

REALS ORDRES SOBRE ARANZELS Y ADUANAS

Son d' interés pera 'l comers d' importació, las reals ordres que acaba d' expedir lo ministre d' Hisenda y publica la *Gaceta* del dimecres.

Diuen així:

«MINISTERI DE HISENDA.—*Reals ordres*.—Ilm. Senyor: Vista la instancia elevada á aquest ministeri pel Círcul de la Unió Mercantil de Barcelona, en la que 's sollicita:

Pirmer. Que 's proceideixi á la publicació del repertori pera la aplicació del Aranzel vigent.

Segon. Que s' eximeixi de responsabilitat als adeutants, una vegada admesos per las Aduanas los certificats d' origen.

Tercer. Que 's manifesti als cónsuls espanyols de las nacions no convingudas la obligació que tenen de certificar los manifestos de trasbordo.

Quart. Que 's concedeixin facultats als administradors d' Aduanas pera subsanar los defectes de que adoleixen las pólissas de gèneros procedents d' Ultramar ó pera concedir plassos prudencials als interessats, á

fi de que dits defectes se corretjeixin.

Y Quint. Que una vegada satisfets los drets d' Aduanas, quedin los adeutants lliures de tota responsabilitat, excepte pera las equivocacions de compte ó pago.

Considerant:

Primer. Que la redacció del repertori requereix un estudi detingut.

Segon. Que 'l precepte de la disposició 12 del antich Aranzel, que feya recaurer exclusivament sobre 'ls empleats de las Aduanas la responsabilitat dels defectes que apareixessin en los certificats d' origen, ha donat lloch á la formació de numerosos expedients; y que la supressió de dit precepte ha resultat en benefici del comers, puig tots los documents d' Aduanas quedan subordinats á las mateixas reglas de revisió, y aquesta no será ni més minuciosa ni mes severa pera uns que pera altres.

Tercer. Que segons lo párrafo 10. de la regla 5.ª de la disposició 12 del Aranzel vigent, los cónsuls d' Espanya deuen certificar en los manifestos l' origen de las mercaderias procedents de naciones convingudas que 's trasbordin en ports d' altrás que no son, sempre que aquellas vinguin consignadas á Espanya en lo manifest format en lo port de càrrega del país convingut.

Cuart. Que per real ordre d' aquesta mateixa fetxa se significa al ministeri d' Ultramar la conveniencia que 's dictin las ordres oportunas á fi de que per part dels empleats de las Aduanas de las provincias y pòssessions ultramarinas se cumploixi lo real decret de 7 de mars de 1889, que preceptua las reglas á que ha de subjectarse 'l comers que 's fa ab ditas regions.

Y quint. Que segons l' art. 100 de las Ordenansas d' Aduanas, lo dret á fer reclamacions sobre drets mals exigits en los despatxos, es comú á la Hisenda y als adeutants.

Lo rey (Q. D. G.), y en son nom la reyna regent del regne, conformantse ab lo proposot per aqueixa Direcció general, s'ha servit disposar lo següent:

Primer. Que 's manifesti al Comers y á las Aduanas que fins á tant que 's publiqui 'l repertori del nou Aranzel, s' atenguin al del anterior, en quant sas indicacions no s' oposin expressament al text de las partidas del Aranzel que avuy está en vigor.

Segon. Que 's desestimi la pretensió d' eximir als adeutants de responsibilitat per la admissió de certificats d' origen; recomanant á aqueixa Direcció la major benevolencia en l' exámen d' aquesta classe de documents.

Tercer. Que 's signifiqui al ministeri d' Estat la conveniencia de recordar als cónsuls espanyols la obligació en que 's troban de certificar en los manifestos de trasbordos que s' efectuhin en ports de païssos no

convinguts, si las mercaderías de nacions convingudas que 's trasbordin ab destí á Espanya, venian ja consignadas en lo manifest format en lo port de carga de la nació convinguda ab destí á Espanya, segons prevé l'últim párrafo de la regla 5.ª de la disposició 12 del Aranzel vigent.

Y quart. Que 's desestimi la última pretensió, divent aténdrers lo comers á lo preceptuat en l' art. 100 de las Ordenansas d' Aduanas.

De real ordre ho participo á V. I. pera son coneixement y efectes consegüents. Deu guardi á V. I. molts anys.—Madrid 28 de Mars de 1892.—Concha.

Senyor Director general de Contribucions indirectas.»

L' HOSTAL DE LA GRÚA

TRADICIÓ DEL VALLÉS

POESÍA BREMIADA EN LO "CERTAMEN LITERARI," DE LA "SECCIÓ CATALANISTA" DE LA ASSOCIACIÓ DE CATÓLICS DE SABADELL CELEBRAT LO DIA 29 D' AGOST DE 1891

LEMA: *Timeo Deum*

Camina que camina.
seguint á fra Vicéns,
de la Pineda fosca
gran gernació parteix,
que farà prou si arriba
de dia á Granollers.

Llunyáns ne son encara
y el sol es tant ardent,
que fil d' aygua no 's trova
ni gota enlloch d' oreig;
la terra fins abrusa
embullofant los peus,
torra la pols los párpres,
la gola se restreny
y tots demanan beura,
cridant á fra Vicéns:

—¡Aigua, donéunos aigua
que 'ns arborém de set!...
Respónloshi 'l bon frare:
—Y prou que 'n trovarém,
que Deu may abandona
al que confia en Eli.
No lluny uu hostal veuen,
lo pou ran de paret;
es l' Hostal de la Grúa;
prou crit te 'n lo Vallés,
altres podrán habernhi
mes grans, tant rich cap més.

Aixís que 'l pou llambregan,
quin correr, Deu del Cell....
los coixos ab las crossas,
á rossegóns los vells,

los cegos á palpentas,
cridant tot hom ensemps;
mes si corriola y trissa,
galleda 'l pou no té
y fra Vicéns al veureho,
fa un crit al hostaler:
—Per caritat ¿voldrías
qu' un xich d' aigua pouhém?
—Y prou que jo ho voldria,
respón tot d' una aquet,
mes he tret la galleda
perque lo pou es sech.
—Potser si 'ns la deixesses
encare n' hi trobém,
que Deu may abandona
al que confia en Ell....
Un lliga la galleda,
altre la corda pren,
avall, avall l' arria;
l' angoixa va creixent.
De cara al pou lo frare
signa que signa creus,
la Trinitat invoca,
las aigües beneheix
y.... munta la galleda
bessant gros mullader,
que regalima y sona
al fons, alegrement.
—Miracle!—tot hom crida.
—Miracle!—fa també
lo dominich.—Miracle!—
esclama l' hostaler,
las mans joyós fregantse

quan tanta d'aigua veu;
y plors y crits y empentas
no 'n vullgau mes, la gent,
per passá un devant d'altri
y serhi primer qu' ell.

Hi haguessen mes galledas....
mes ample 'l pou sigués
que no s' ennaigarían
los infantóns de Deu,
ni 'ls vells, pels qui la tanda
tant llarga s' esdevé;
mes, altre cop—Miracle,
Miracle!—fa la gent.
¡Ja no 'ls calen galledas!
tant abundós s' ha fet
lo pou y lant som muunta
son rich caudal, que á tret
de má 's posa y encara
fins al brocal mateix:
y l' aigua ja no es aigua;
es ví gustós y fresch
que á l' hora dona forsa
y mata á tots la set,
per molt que 'n began féntlos
profit y habenthi mes.
Lo frare, mans plegadas,
jirant los ulls al Cel,
esclama ab tota l' ánima:
—Mercés, mercés, mercés!—
Y mentres la gentada
se va apleret refent,
cobrant delit y forsa
ab aquell be de Deu;
repican las cigalas,
refilan los aucells
y el sol sos ardors mimba,
baixant dret á Ponent.

Fra Vicéns, als que 'l voltan
ja 'ls diu:—En nom de Deu
torném la via á empendre,
y Ell págue't, l' hostaler,
la bona obra qu' has feta,
que merescut t' ho tens.

Mes.... l' hostaler no pensa,
com pensa fra Vicéns;
del corch de l' avaricia
al pit sent lo rosech,
y mes que un Sant, s' estima
un sou, fins un diner.

Tentat de la codicla,
al frare un punt detó:

—Vos m' heu demanad' aigua
y ví del pou m' heu tret;
jo l' aigua vos donava,
lo ví es just me 'l paguéu....
y 'ls ulls li llambregavan
com si 'l diner vejés,
el que ara cobraria
y el que vindrá després,
posant ram á la porta,
lo pou fent de seller,
sens por d' aixuts ni pedra
ni haber de llogar gent.
Mirantlo ab vera llástima,
respontli fra Vicéns:

—Tem á Deu, y serenat,
serenat, l' hostaler,
que res d' aquí la terra
es téu, ni dels demés.
Deu, que gosarho ens deixa,
vol que partinsho aném;
la Caritat y fora
es qui las parts deu fer;
per caritat pregáva't,
recordau, l' hostaler...

—Jo he fet caritat d' aigua,
y ví del pou m' heu tret:
si no voleu pagarmel,
qu' heu fet engany diré.
—Pára la má, responli
llavoras, fra Vicéns,
quan n' hi haja prou, que ho digas,
que ho digas tú mateix.—
y va á la má posantli
tants sous y tants diners,
que mes ja no n' hi caben....
y encara 'ls va prenent.

Cega 'l diné al avaro
com llambregó de serp;
los sous fan llumenetas
als ulls del hostaler:
mirant créixer la mota,
mimbarse 'l pou no veu.

—Mira que 'ls sous acabo....
—Quants han begut, penseu....
La mota puja, puja....
lo pou vá decoixent;
jira la bosa 'l frare:
lo pou ha quedat sech!

FRANCESCH UBACH Y VINYETA.

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS DE BARCELONA

Aquest Consistori, després d' examinar detingudament los treballs

presentats al Certàmen d'enguany, ha acordat la publicació del següent:

VEREDICTE

PREMIS ORDINARIS.—*Englantina d'or*.—Núm. 130.—*Castellans de Catalunya*. Lema: Patria.—Accéssit primer.—Núm. 1.—*La Comtesa*. Lema: Jo no dormo, no.—ni estich ensopida.—Accéssit segon.—Núm. 131.—*Lo sentiment de patria*.

Viola d'or y argent.—Núm. 33.—*Penediment*. Lema: Espero en Deu; de Deu espero.—Accéssit primer.—Núm. 62.—*Dormint*. Lema: Visió.—Accéssit segon.—Núm. 120.—*E vivo la pas*. Lema: Pax tecum.

Flor natural.—Núm. 25.—*L'Aglenya*. Lema: De tota flayra y color.—Accéssit primer.—Núm. 70.—*A les velleses*. Lema: Un pare manté vint fills, etc.—Accéssit segon.—Núm. 80.—*Mar enfora*. Lema: ¡Ohissa!

PREMIS EXTRAORDINARIS.—Un objecte d'art ofert per la Excm. Diputació d'Alicant.—Núm. 85.—*N' Huguet d'Empúrias*.

Cuatrecentas pessetas ó un objecte d'art d'aquest valor, á elecció del autor que resulti premiàt, ofrena del Excm. Ajuntament de Reus.—Núm. 90.—*Pere Joan Ferrer*.—Lema: Honor als que algun dia, fills nobles de la terra, etc. (Balaguer).

Los demás no s' adjudican.

Fou escrit y firmat en Barcelona lo dia 59 d' Abril de 1892.

Ramon Picó y Campamar, *President*.—Joseph M.ª de Pereda.—Joseph Pin y Soler.—Pau Font de Rubinat.—Francisco Alió.—Narcís Verdaguer y Callís.—Ernest Moliné y Brasés, *Secretari*.

CORRESPONDENCIA

Sr. Director de LO CATALANISTA

San Esteve de Castellar Maig de 1892.

Estimat Director: Després de llarga vaga, tinch lo gust de endressarli la present correspondència.

La festa dels treballadors ó sia 'l primer de Maig, ha passat del tot desconeguda per aquí, no perque deixi de desitjar l' obrer las ventatjas demanadas per los socialistas, companys de causa, sino precisament perque compren que una localitat reduhida, com es aquesta, no pot fer caurer la balansa en aytal assumpto; sab també que la primera virtut³ que deu possehir l' home es lo treball; que las reformas positivas no s' imposan ab la forsa sobtadament y si ab lo temps y paciència, com lo curs dels sigles te demostrat, rahons per las quals espera, si ab fé y coratje ha d' arribarli mes treball y mes recompensa.

Lo primer es evident, puig se li alsa un nou edifici dintre del mateix poble en la part N. E. vapor propietat de D. Toribi Pobla y Canyellas, fill

d' aquesta població, l'qual, segons l'activitat que vé desplegantse en la edificació pot dirse qu' en la tardor vinent adornará l' interior d' aquesta vila la primera xamaneya, per tant temps desitjada y á últims d' any, sino avans veurém sa fumerola enlayrarse per l' espay.

La fàbrica del Rieral, de molts anys en feixuga marxa, vá á ser ocupada dintre poch per telers de vellut y, sent cert, com sembla, la formatitat del nou arrendador podrán un y altre ocupar tots los brassos excedents avuy y sens dubte donarán algun augment en la densitat de la població treballadora, que molt ho mereix, donats los hàbits de treball y armonia y bon seny que la fa una excepció en la classe.

S' acaban de tirar las parets de tanca en l' últim extrém del carrer Tolrá que finalisada en la proyectada carretera á Sentmanat al enfront de qual carrer s' alsa lo nou vapor, aquesta nova via, si l' Ajuntament té l' bon acort d' urbanisarla é indemnisar alguns fragments de casas vellas en ls centre, hermosejará en gran manera la població, pera lo qual podria fer un petit sacrifici l' esmentada Corporació, acompanyant l' esfort de la Sra. viuda de Tolrá que, ab esplendídes recomanable, dota de suntuosos monumentals edificis la població, dona principi á l' esmentada via y avuy supleix los oficis del Municipi en l' arreglo del carrer de San Jaume per fer fácil la pendent que conduheix á la fàbrica de can Barba y 's troba disposta á alzar un edifici pera escoles y habitacions pera los mestres, dihentse si també afegirá una casa Municipal, tot molt rumbós, segons los que han vist los planos, y ningú dubta, atés lo bon gust que ha domostrarat en quantas obras té realisadas.

Los pagesos se troban molt espantats per la abundancia de pluhas que corseca la brotada de las vinyas y demés vegetació fentse l' ilusió de que aquest estat de cosa ha de robarlos l' actual cullita de grans, fruyta y ví; Deu fassí que no ho endevinin, puig las variacions barométricas d' aquesta primavera, mes l' abundancia de vapor d' aigua en l' admósfera y las evaporacions soptadas portan lo corresponent refredament admosfèrich y d' aquí las granisadas que molt amenut cauhen y la cuasi seguretat de que s' aumentin los diámetros, convertintse en sérias pedregadas, á poch que apreti l' sol.

No obstant los esplets per aquí 's presentan hermosíssims y las vinyas bastant jemadas.

Fins á altra ocasió 's despedeix son afectíssim

LO CORRESPONSAL.

NOVAS

Avuy, demá y demá passat, celebra nostra ciutat la tradicional festa d "L' Aplec h" de la Salut.

Per tal motiu se preparen espléndidas festas, balls y funcions teatrals, que prometen estar concorregudas, y en los quals podran passar bons ratos d' esbarjo los forasters, que com es costum de tots los anys, nos honrin ab sa visita.

A tots los doném la benvinguda, desitjant los hi sia agradable la seva permanencia en nostra industriosa ciutat.

Avuy debutará en nostres teatros Principal y Camps de Recreo la Companyia Catalana del Teatro Romea de Barcelona.

Per la tarde en lo colisseo de la Rambla posará en escena lo drama catalá en 3 actes, "La flor de la Montanya", y la pessa en un acte "Cuatre casats y un viudo".

Per la nit, en lo Teatro Principal se posará en escena la comedia en 3 actes "La Parentela", y la pessa en un acte "Un Beneyt del cabás", original de nostre compatrici D. Manel Ribot y Serra.

Demá, dilluns, en lo teatro dels Camps de Recreo se posará en escena la comedia en 3-actes "La Dida", y la pessa en 1 acte "Del ou al sou", y per la nit en lo Teatro Principal, la comedia en 4 actes "¡Viva 'l divorci!", la pessa en un acte "Mátalas Callandu".

La societat Centro Industrial pera demá, festivitat del *Aplech*, te contractada la reputada *Banda Cassadors de Mérida*, composta de 45 professors, pera donar un concert á las 3 de la tarde y un ball de nit. Forma lo concert lo següent programa: *El Monaguillo*, pas doble.—*La Joli Fille de Pest*, fantasia.—*Marianu*, Fabrós.—*Fattinitza*, fantasia.—*Besos de Amor*, Polka.—*El dos de Agosto*, pas doble.

Lo passat diumenge tingué lloch á Barcelona l' enterro del cadavre del que fou don Francisco Casulleras, en qual acte, verdadera manifestació de dol, s' evidenciaren las simpatías qu' en vida s' havia guanyat lo difunt y lo respecte y consideració que 's mereix la apreciablessima familia. E. P. D.

Un bon número dels obrers ocupats en la fàbrica que los Srs. Cros y Casulleras tenen instalada en aquesa ciutat, volgueren rendir l' últim tribut al que fou son estimat principal, assistint al fúnebre acte y volgrent portarlo en sos propis brassos fins al lloch del Sant repós. Manifestació una vegada més imponent y de gran significació, essent verificat dit acte lo dia primer de Maig.

Rebi la familia Casulleras nostre més sentit pèsam.

Avuy y demá la "Academia Católica" d' aquesta ciutat festejará á sa patrona la Verge de la Font de la Salut ab las següents solemnitats:

DIA 8.—Tindrà lloch en la Iglesia Parroquial de San Félix á las set y mitja la primera Comunió de quaranta noys de la Escola nocturna y Catequística á carrech de la Academia, acompanyats de altres tants de las mateixas escolas y de varis socis acadèmichs. Celebrará la Missa lo Rnt. Sr. Rector D. Segismon Boix, dirigint breu plática als referits.—A las 4 de la tarde se imposará per dit Sr. Rector lo Sant Escapulari del Carme als nous combregants, en lo altar de la Confraria baix dita invocació, en la esmentada Parroquial Iglesia.

DIA 9.—En la forma los anys anteriors acostumada conviula la Academia á tots los devots de Maria, á la Missa y Comunió general que 's tindrà en son propi santuari de la Salut, lo dilluns 9 de Maig, dia segon del Aplech, á las 6 en punt. Dirigirá breu exhorta

ció lo Rnt. D. Feliu Sardá y Salvany, Pbre., y cantarà la Missa y Salve lo chor de la citada Academia.—A las 9 del vespre la Academia obsequiará á la Verge áb una espléndida Corona poética y musical en lo saló de la mateixa, baix lo següent Programa: *Sinfonia* á piano, armonium, violí, violoncello y copoloch.—*La Bala*, poesia per lo soci Sr. Pascual.—*Amar ó morir*, per lo mateix quinteto.—*A la Virgen María*, poesia per lo soci Sr. Clapés.—*Paroles du cœur*, per violoncello y piano.—*La Tempestat*, poesia llegida per son autor don Miquel Casals Gambús de la Congregació de S. Lluís de Barcelona.—*Fantasia*, de violí y piano.—*La Terra de Xauca*, poesia humorística per lo Sr. Soler.—*L' Eremita*, (Romanza) per lo soci Sr. Clapés.—*Lo nir. perdut*, poesia per lo soci Sr. Picart.—*Bluette*, per lo quinteto.—*A la Virgen de la Salud*, poesia per lo soci Sr. Fonoll.—*L' Arpe de David*, per lo quinteto.—*Religió y Regionalisme*, conferencia catalanista per lo Rnt. Conciliari de l' Academia.—*Gavotta, final*, per lo quinteto.—La part musical será desempenyada per lo Rnt. Viñas, copolech, Sr. Plans, armonium, senyor Quer, piano, Sr. Tormo, violoncello y Sr. Badía, violí.

Los anuncis é invitacions han sigut redactats en nostra llengua catalana per lo que felicitem una vegada mes á la "Academia Católica"

Lo passat diumenge tingué lloch en lo nou eulfici del "Centre Catalá" la reunió general extraordinaria en la cual se discutiren y aprobaren per unanimitat las reformas introduhidas en los Estatuts y Reglament interior pera 'ls quals se regirá en lo successiu la patriótica Associació.

Lo día 1er de Maig ha passat tranquilament en nostra ciutat y sense que ocorregués lo mes insignificant desordre.

Nos plau consignarho aixís ja que demostra la sentatés y bon sentit práctic de nostres obrers.

Avuy á dos cuarts de quatre de la tarde tindrà lloch en lo Saló d' espectacles del Ateneo Sabadellés la solemne repartició de premis als alumnos que, en virtud dels exámens verifcats, se n' han fet mereixedors.

Los resultats dels exámens ha sigut en un tot satisfactoris. Los deixebles ha acreditat una vegada més son amor al estudi y los digníssims professors son bon zel en benefici de la ensenyansa.

Per tal motiu felicitem á uns y altres y molt en particular á la Juntas d' Instrucció y Directiva del "Ateneo Sabadellés."

En lo local que ocupa la Academia de Bellas Arts, en lo segon pis del "Ateneo Sabadellés" estarán exposats los travalls dels alumnos, durant los dias 8 al 15 del corrent desde las 12 del mati fins á las 10 de la nit.

La Societat coral "La Americana" ha acordat declarar lliure é independent de la mateixa lo Saló de ball del local que ocupa en lo carrer de Sant Joan. Per tal motiu se celebrarán en lo mateix, balls de carácter públich, inaugurantlos ab gran esplendor en aquestos festas de "L' Aplech".

Se troba malalt nostre particular amic D. Ramon Bosch, propietari del col·lega local "El Cliché"

Fem vots pera 'l prompte restabliment del malalt.

La "Caixa d' Estalvis d' aquesta ciutat ha publicat l' estat de la mateixa ab la relació de las operacions efectuadas durant lo finit any de 1891.

En 1er de Janer de 1891 existían 2,328 imponents ab un capital de 1.040.823'30 pessetas. Durant l' any ingresaren 198,720 pessetas per 17,553 imposicions ab 334 nous imponents, formant un total de 2.662 imponents ab lo capital de 1.239,542'30 pessetas, que devengé en concepte de interessos la cantitat de 29,116'49 pessetas.

Se pagaren durant lo any 632 reintegres parcials y 241 per saldo, quins imports ascendiren á 213, 924'36 pessetas, quedant en 1er de Janer del present any 2,421 imponents ab un capital de 1.054,735'43 pessetas.

Lo fondo de reserva asceixe á 328,584'51 pessetas.

Los imponents distribúyentse per son número en las següents classes: Menors de ab dos sexes, 319; donas, 451; manobras, 16; aprestadors, 37; fusters, 27; manyans, 52; doméstichs, 129; fabricants, 19; filadors, 61; jornalers, 78; jornaleras, 339; tejidors, 281; pagesos, 105; propietaris, 13; majordoms de varis oficis, 41; maquinistas y fogoneros, 17; germandats ó monte-píos, 22; altres varis, 414.—Total, 2,421.

La nit del diumenge celebrá 'l Centre de Lectura de Reus, una vetllada necrológica dedicada á honrar la memoria del insigne raussench y soci de mérit d' aquella corporació D. Anton de Bofarull. Devant d' un quadre del distingit escriptor colocat en la testera del saló ahont l' acte tingué lloch, s' hi havia aplegat una nombrosa concurrència que apreciá y aplaudí los mérits del senyor Bofarull commemorats en lo discurs del president D. Enrich Bages, y en particular en una carta que, creyent no poguer assistir á la sessió, havia enviat l' ilustre catalanista D. Bernat Torroja, en la qual se feya la biografia completa de la personalitat d' en Bofarull com á home y com á literat.

Per amenisá la vetllada hi hagué lectura de diferents treballs literaris y execució á música y á cant de algunas composicions líricas, acabant l' acte ab un discurs de gràcias que feu lo vice-president senyor Gras Fortuny.

Avuy se celebrarà en lo Saló de Llotja de Barcelona la patriòtica Festa dels Jochs Florals.

Ha resultat guanyador de la *Flor Natural* nostre distingit amic y llorejat poeta D. Ramon Masifern.

Lo premi de Patria ó sia l' *Englantina* s' adjudicará al poeta de Reus D. Joseph Martí y Folguera, qui havent guanyat ja los tres premis ordinaris será proclamat *Mestre en Gay Saber*.

Felicitém als poetes per lo nou triomf literari que acayan d' obtenir

Aprop de Lloret de Mar, s' ha descobert una sepultura romana. La Comissió de monuments de Girona ha intervingut per que no 's malmete monument de tanta válua.